AGDER fylkeskommune

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 24/31699-45
Saksbehandler Bård Andreas Lassen

Utvalg	Møtedato
Hovedutvalg for næring, kultur og miljø	26.11.2026

Resultater fra regional elgbeitetaksering i 2025

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Hovedutvalg for næring, kultur og miljø tar rapport fra regional elgbeitetaksering 2025 til orientering.

2. Hovedutvalget for næring, kultur og miljø ber fylkeskommunedirektøren legge opp til en ny regional elgbeitetaksering i 2029.

Vedlegg

Faun rapport R024 -2025 Regional Beitetaksering Agder

Sammendrag

Agder fylkeskommune har i samarbeid med fylkets kommuner fått gjennomført en regional elgbeitetaksering. Takseringen viser at beitesituasjonen har blitt noe bedre siden forrige taksering i 2021. Likevel er det fremdeles grunn til å tro at det er begrensninger i elgens mattilgang. Rapporten anbefaler at elgbestanden reduseres noe i store deler av fylket for å tilpasses tilgjengelig matressurser. Fylkeskommunedirektøren anbefaler at det legges opp til en ny regional elgbeitetaksering i 2029.

Saksopplysninger

Hovedutvalg for næring, kultur og miljø vedtok 21.11.2024 å sette i gang en regional elgbeitetaksering for Agder i 2025. Formålet med arbeidet var å skaffe kunnskap om elgens mattilgang, slik at dette kan legges til grunn for elgforvaltning i kommuner og viltlag.

I løpet av 2025 har Faun Naturforvaltning AS gjennomført en regional elgbeitetaksering som omfatter alle fylkets 25 kommuner. Feltpersonell har undersøkt hvordan elgen forsyner seg av sin favorittmat om vinteren. På 539 lokaliteter har det blitt kartlagt hvor mye elgen spiser av beiteplantene rogn, osp, selje, furu, bjørk og eik. Dette kalles beitetrykk. Basert på undersøkelsen kan forskerne si noe om elgens tilgang på den beste kvalitetsmaten som gjør elgen stor og produktiv. Tilsvarende undersøkelser ble gjort i 2017 og 2021.

Faun Naturforvaltning gjennomførte takseringen i løpet av 2025, og rapporten ble presentert for kommunene på fellesmøte for kommunal viltforvaltning våren 2026.

Resultatene viser at elgens tilgang på næringsrik mat har blitt bedre siden 2021. Mens det kun var tre kommuner med bærekraftig beitetrykk i 2021, er det nå femten kommuner hvor beitetrykket ligger under beiteplantenes kritiske tålegrense. I fire kommuner er det nå et svakt overbeite, mens resterende seks kommuner har et høyere og moderat overbeite.

Til tross for bedring mange steder, går utviklingen i feil retning i enkelte kommuner. Det gjelder Risør, Tvedestrand, Iveland, Vennesla, Bygland og Bykle. Resultatene viser at det er høyest beitetrykk i Setesdal, Kristiansandsregionen og i Østre Agder, og et noe lavere beitetrykk i vestre deler av Agder. Det høyeste beitetrykket finnes i kommunene Bykle, Valle, Bygland, Froland, Iveland, Vennesla og Kristiansand.

For fylket sett under ett, ligger beitetrykket helt på den kritiske grensen for overbeite. Resultatene støtter forklaringen om at begrenset tilgang på kvalitetsmat fortsatt er en viktig årsak til at slaktevekter og kalveproduksjon fremdeles er lav hos Agder-elgen.

Med bakgrunn i takseringsresultatene kommer Faun Naturforvaltning med anbefalinger for videre forvaltning av elg: For Agder sett under ett, er anbefalingen å skyte mer elg enn før, slik at antall elg i bestanden reduseres noe. Det samme gjelder for Aust-Agder og Vest-Agder, dersom man ser de gamle fylkene hver for seg. Formålet med dette er å tilpasse bestandsstørrelsen til elgmaten som er tilgjengelig. På kommunenivå er anbefalingen at elgbestanden reduseres i alle kommuner bortsett fra Birkenes, Flekkefjord, Grimstad, Hægebostad, Lindesnes, Lyngdal, Sirdal og Tvedestrand. I disse kommunene er anbefalingen å holde bestandsstørrelsen som i dag. Ingen kommuner blir anbefalt å øke elgbestanden.

Den regionale elgbeitetakseringen ble samfinansiert av statlige viltfondmidler (60 %), fylkeskommunale midler til viltforvaltning (20 %) og kommunalt tilskudd (20 %).

Vurderinger

Det er et omfattende felt- og analysearbeid som ligger til grunn for den regionale elgbeitetakseringen. Til tross for noe statistisk usikkerhet som følge av begrenset antall områder som er undersøkt i enkelte kommuner, mener fylkeskommunedirektøren at rapporten gir et tilstrekkelig godt bilde av beitesituasjonen i de fleste kommunene. På regionalt nivå gir rapporten et godt bilde av beitesituasjonen.

En elgbeitetaksering gir et øyeblikksbilde av hva som er situasjonen på et gitt tidspunkt. Dersom man skal se om situasjonen endrer seg over tid, og om eventuelle tiltak fungerer, bør det gjennomføres elgbeitetakseringer med jevne mellomrom. Faun Naturforvaltning anbefaler et intervall på 4 år. Det har nå blitt gjennomført regional elgbeitetaksering i 2017, 2021 og 2025. Dette gir en god tidsserie som viser utvikling over tid. Vedtatte regionale mål for forvaltning av elg og hjort sier blant annet at «bestandene skal være bærekraftige i forhold til beitetilgang». For å kunne forvalte bestandene i tråd med dette målet, må kommuner, jaktlag og grunneiere ha oppdatert kunnskap om beitesituasjonen. Tilbakemeldingene fra kommunene er at resultater fra elgbeitetakseringer er et nyttig grunnlag for en kunnskapsbasert elgforvaltning. Med bakgrunn i dette anbefaler fylkeskommunedirektøren at det planlegges for en ny regional elgbeitetaksering i 2029.

Regionplan Agder 2030

Miljømessig bærekraft er et av regionplanens gjennomgående perspektiver. Fylkeskommunedirektøren mener at prosjekter som bidrar til en mer miljømessig bærekraftig naturforvaltning, er en god oppfølging av målene satt i regionplanen. Videre bidrar prosjektet til å nå følgende mål i Regionplan Agder 2030:

1.5. Naturen i Agder er livskraftig og mangfoldig både på land, i vann og i havet, og vi ivaretar naturens karbonlagre.

2.4. Økt verdiskaping basert på bærekraftig ressursforvaltning og tilgang på fornybar energi.

Økonomiske konsekvenser

Saken har ingen konsekvenser for kommende år, men midler til regional elgbeitetaksering i 2029 vil senere bli foreslått innarbeidet i forslag til handlings- og økonomiplan for 2029.

Konklusjon

Agder fylkeskommune har i samarbeid med fylkets kommuner fått gjennomført en regional elgbeitetaksering. Takseringen viser at beitesituasjonen har blitt noe bedre siden forrige taksering i 2021. Rapporten gir viktig kunnskap for lokal og regional forvaltning av elgbestanden. Fylkeskommunedirektøren anbefaler at det legges opp til en ny elgbeitetaksering i 2029.

Kristiansand, 01.11.2026

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør